

afa

**UCHWAŁA NR //21
RADY POWIATU ŻYRARDOWSKIEGO
z dnia października 2021 roku
(projekt)**

w sprawie wprowadzenia zmian do Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żyrardowskim na lata 2021-2023.

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 920, z późn. zm.) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

1. W Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żyrardowskim na lata 2021-2023 wprowadza się następujące zmiany:
 - 1) W punkcie 3.4 Piecza zastępcza w powiecie żyrardowskim akapit dotyczący instytucjonalnej pieczy zastępczej otrzymuje brzmienie:

„Piecza instytucjonalna obejmuje trzy typy placówek: opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Placówki te zapewniają dziecku całodobową ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby bytowe i rozwojowe, w tym emocjonalne i społeczne. Na terenie powiatu żyrardowskiego dotychczas nie funkcjonuje żadna z powyższych placówek. Działania powiatu skupiają się na organizacji rodzinnej pieczy zastępczej, jednak nie wyklucza on powstania form instytucjonalnych.”
 - 2) w punkcie 4. Plan Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie żyrardowskim na lata 2021-2023 dodaje się następującą treść:

„Mając na uwadze niedobór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a co się z tym wiąże, brak miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej zasadne wydaje się podjęcie działań w kierunku otworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, które pozwoliłyby zabezpieczać dzieci potrzebujące opieki z terenu powiatu żyrardowskiego.”
 - 3) w Tabeli 8. Działania Programu i sposoby ich realizacji dodaje się wiersz obejmujący utworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
2. Tekst jednolity Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Żyrardowskim na lata 2021-2023 uwzględniający zmiany wprowadzone w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Żyrardowskiego.

*Sebastian
A.S. - 110
20110.2021.*

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Powiatu Żyrardowskiego**

Klaudiusz Stusiński

KIEROWNIK ZESPOŁU
ds. Wsparcia Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Dymek
Kardina Dymek

Radca prawny
Bartosz Malec

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Żyrardowie
Karwat
Agnieszka Karwat

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020, poz. 821 z późn. zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Program zawiera zadania powiatu nałożone cytowaną ustawą, w tym określenie corocznego limitu zawodowych rodzin zastępczych i wprowadzone zmiany w zakresie limitu placówek opiekuńczo- wychowawczych typu interwencyjnego. Trzyletni program na lata 2021 – 2023 stanowi podstawę budowania efektywnego systemu rozwoju pieczy zastępczej.

W związku z faktem, iż Powiat Żyrardowski zdecydował o konieczności realizacji zadania publicznego w postaci prowadzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego niezbędne jest dokonanie stosownej zmiany w programie.

Powyższe uzasadnia podjęcie uchwały w tym przedmiocie.

**Przewodniczący
Rady Powiatu Żyrardowskiego**

Klaudiusz Stusiński

KIEROWNIK ZESPOŁU
ds. Wsparcia Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej

Karolina Dymek
Karolina Dymek

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Żyrardowie

Agnieszka Karwat
Agnieszka Karwat

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR /21
RADY POWIATU ŻYRARDOWSKIEGO
Z DNIA PAŹDZIERNIKA 2021 ROKU
(projekt)

Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim

na lata 2021 - 2023

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie



Żyrardów, 2021 rok

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	1
2. Organizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie	2
2.1. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny.....	3
2.2. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej.....	4
2.3. Zadania województwa i Wojewody.....	6
3. Diagnoza systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim	6
3.1. Demografia powiatu żyrdowskiego.....	6
3.2. Problemy społeczne powiatu żyrdowskiego.....	9
3.3. Zasoby powiatu w zakresie wspierania rodziny	13
3.4. Piecza zastępcza w powiecie żyrdowskim.....	15
4. Plan Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie żyrdowskim na lata 2021 – 2023	23
5. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023	38
6. Partnerzy.....	39
7. Finansowanie	40
8. Monitoring i ewaluacja	40
Spis tabel.....	41
Spis wykresów.....	41
Spis rysunków	41

1. Wprowadzenie

Dla każdego człowieka, jako istoty społecznej, pierwszym oraz najważniejszym środowiskiem jest rodzina. Socjologicznie ujęcie fenomenu rodziny skupia się na pierwotności owej grupy jako pierwszego otoczenia, w którym dokonuje się proces uspołeczniania, czyli socjalizacji jednostki. Rodzina jest zatem pierwszym i naturalnym środowiskiem każdego dziecka. Ta niewielka grupa społeczna powinna spełniać cały szereg funkcji, m. in.: socjalizacyjną, opiekuńczą, emocjonalną, ekonomiczną, stratyfikacyjną, identyfikacyjną, rekreacyjno-towarzyską. To ona powinna zaspokajać najważniejsze potrzeby każdego człowieka – zwłaszcza potrzebę miłości i bezpieczeństwa. Powinna dawać możliwość rozwoju, rozumieć jego potrzeby, być wzorcem jego postępowania. Konwencja o prawach dziecka gwarantuje prawo do wychowywania w rodzinie każdemu dziecku. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia szczególną ochronę instytucji rodziny oraz wskazuje prawo rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami z uwzględnieniem stopnia dojrzałości dziecka, a także wolności jego sumienia i wyznania oraz jego przekonania. Preambuła do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej głosi nadrzędność dobra dzieci i podkreśla potrzebę ich szczególnej ochrony oraz pomocy ze strony dorosłych i środowiska rodzinnego. W celu zapewnienia możliwości harmonijnego rozwoju, niezbędne jest stworzenie atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, która pozwoli na ochronę przysługujących im praw i wolności oraz umożliwi przyszłą samodzielność życiową. Ochrona praw dziecka powinna być zatem priorytetem nie tylko organów władzy publicznej, ale każdego człowieka, który jest świadkiem ich naruszenia czy sytuacji zagrażającej szeroko rozumianemu dobru dziecka.

Centralną rolę w psychospołecznym rozwoju dziecka odgrywa jego relacja z rodzicem (opiekunem). Jakość wczesnych więzi, jakie nawiąże młoda istota ma ogromne znaczenie dla rozumienia nieprawidłowości, które pojawiają się w zachowaniach dziecka i jego późniejszym życiu. Pierwsze doświadczenia człowieka niosą bowiem konsekwencje dla jego funkcjonowania społecznego i emocjonalnego. Mają również znaczenie w tworzeniu związków w dorosłości – ich stabilności i trwałości. Dla prawidłowego rozwoju dziecka niezbędne jest zabezpieczenie wszystkich jego potrzeb, zarówno tych fizjologicznych, jak i emocjonalnych oraz społecznych. Niestety, zdarza się tak, że rodzice biologiczni, z różnych przyczyn, nie są w stanie sprostać temu wyzwaniu. Wówczas decyzję o dalszym losie

młodego człowieka podejmuje, na mocy art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, sąd rodzinny. Jedną z form zarządzeń opiekuńczych jest decyzja o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza jest instytucją prawa rodzinnego. Jej celem jest zapewnienie tymczasowej opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzice biologiczni nie są w stanie takiej opieki sprawować.

Regulacje dotyczące opieki i wychowania dziecka poza rodziną biologiczną zawarte są w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na samorządy terytorialne oraz organy administracji rządowej obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz budowania lokalnego systemu pieczy zastępczej. Powyższa ustawa wyraźnie podzieliła kompetencje pomiędzy samorząd gminny i powiatowy. Do zadań własnych gminy należy praca z rodziną biologiczną, a organizowanie pieczy zastępczej należy do zadań powiatu.

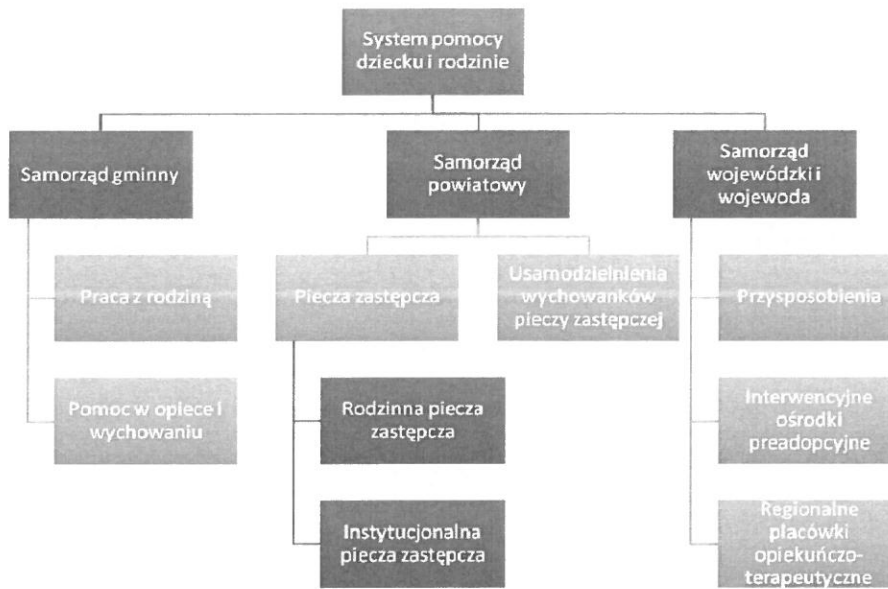
Powiatowy Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim na lata 2021 – 2023 zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie powiatu żyrdowskiego za lata 2018 – 2020 oraz kierunki działań i zakres prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim na lata 2021 - 2023. Przedstawiony Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczas obowiązującym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie żyrdowskim na lata 2018 -2020.

2. Organizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie

Wprowadzenie w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej miało na celu wydzielenie systemu pieczy zastępczej z ustawy o pomocy społecznej. Priorytetem stała się profilaktyka w pracy z rodziną biologiczną i położenie większego nacisku na działania mające na celu przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Idei przyświecał również rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej, który miał doprowadzić do zmniejszenia liczebności wychowanków w placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Ustawa odnosi się do rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, organizacji systemu pieczy zastępczej i rodzin ubiegających się o przysposobienie dziecka. Realizację zadań w poszczególnych obszarach rozdzielono pomiędzy poszczególne szczeble samorządów terytorialnych.

Rysunek 1 System pomocy dziecku i rodzinie



Źródło: opracowanie własne

2.1. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny

Zgodnie z zapisem ustawy - pracę z rodziną organizuje gmina, która zobowiązana jest do działań z zakresu profilaktyki rodzinnej. Za zgodą rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przy jej czynnym udziale, gmina zobowiązana jest zapewnić wsparcie, które obejmuje analizę sytuacji rodziny i przyczyn kryzysu; wzmocnienie roli i funkcji rodziny; doskonalenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych; podnoszenie świadomości w zakresie funkcjonowania rodziny; przeciwdziałanie marginalizacji oraz pomoc w integracji i reintegracji rodziny. Pomoc owa jest realizowana w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny, placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające. W szczególności należy zapewnić konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediacje, usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawną oraz organizację spotkań, mających na celu wymianę doświadczeń oraz zapobieganie izolacji.

Szczególną formą pracy z rodziną jest praca asystenta rodziny, który jest kierowany wyłącznie do rodzin, w których sytuacja dziecka wymaga wsparcia zewnętrznego. Jego czas pracy jest elastyczny i dostosowany przede wszystkim do rytmu życia rodziny, a zadania skupiają się na wspieraniu, motywowaniu i udzielaniu pomocy w pokonywaniu codziennych trudności.

Do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy również prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy, opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej, jak i instytucjonalnej do końca 2011 r. należało wyłącznie do zadań powiatu. Od 1 stycznia 2012 r. gmina, właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

2.2. Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej

Zgodnie z obowiązującą ustawą - pieczę zastępczą organizuje powiat. Do realizacji zadań powiatu w zakresie pieczy zastępczej, ustawowo zobowiązany został starosta. Wykonywanie owych zadań odbywa się za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań własnych powiatu należy m.in. wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którym to, zgodnie z Zarządzeniem Starosty Powiatu Żyrardowskiego nr 36/11 z dnia 22 grudnia 2011 r. wyznaczone zostało Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie. Organizator realizuje znaczącą część zadań w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej. Do zakresu działania powiatowego centrum pomocy rodzinie, które jest podstawową jednostką organizacyjną wykonującą zadania pomocy społecznej w powiecie, należą wszystkie sprawy z zakresu pieczy zastępczej niezastrzeżone na rzecz innych podmiotów. Niezależnie od, wymienionych w ustawie, zadań przypisanych organizatorom rodzinnej pieczy zastępczej, powiatowe

centrum pomocy rodzinie gromadzi i przekazuje odpowiednio rodzinie zastępczej, prowadzącemu rodzinny dom dziecka informacje oraz dokumentację dotyczące dziecka. Kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie uprawniono, a po upływie roku od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, zobowiązano do wytaczania na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej powództwa o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych.

Jednym z najważniejszych zadań powiatu z zakresu pieczy zastępczej jest zapewnienie wszystkim potrzebującym dzieciom z terenu danego powiatu, pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka lub w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Nie mniej ważne jest zagwarantowanie takiemu dziecku badań lekarskich oraz skompletowanie niezbędnej dokumentacji. Ponadto istotne jest organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą zarówno rodzinną, jak i instytucjonalną. Zadaniem powiatu jest również tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych, organizowanie i finansowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji różnych form rodzin zastępczych oraz szkoleń, specjalistycznego poradnictwa i grup wsparcia dla już istniejących rodzin zastępczych. Na szczeblu powiatowym spoczywa także obowiązek prowadzenia rejestru kandydatów do pełnienia ww. funkcji.

Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka ponosi powiat. Odpowiada on za finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. W zakresie obowiązków powiatu jest również współpraca ze służbami gminnymi przy udzielaniu pomocy rodzinie, szczególnie w sytuacji zagrożenia jej funkcji socjalnych i wychowawczych oraz w podejmowaniu pracy na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej

Ponadto, do zadań własnych powiatu należy opracowywanie i realizacja trzyletnich powiatowych programów zawierających plan rozwoju pieczy zastępczej i określone roczne limity rodzin zastępczych zawodowych. Zobowiązany jest również do sporządzania sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej i przekazywania do biura informacji gospodarczej danych dotyczących zaległości powstałych z tytułu nieponoszenia, przez rodziców biologicznych, opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Dodatkowo powiatowi zlecono realizację zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób małoletnich cudzoziemców.

2.3 Zadania województwa i Wojewody

Zadania samorządu województwa dotyczą przede wszystkim prowadzenia interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych i regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych. Podmioty te przygotowują również programy dotyczące wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, które zawarte są w strategii rozwoju województwa. Sporządzają sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej i promują nowe rozwiązania, mające na celu poprawę jakości funkcjonowania systemu. Do zadań zleconych województwa należy organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych.

Wojewoda natomiast sprawuje kontrolę nad realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny, pieczy zastępczej, usamodzielnień pełnoletnich wychowanków i adopcji. Prowadzi rejestry placówek i wolnych miejsc w pieczy instytucjonalnej na terenie województwa oraz wydaje i cofa zezwolenia na prowadzenie owych placówek. Ponadto, gromadzi sprawozdania rzeczowo-finansowe, by na ich podstawie, we współdziałaniu z ministrem właściwym do spraw rodziny, opracowywać, realizować i finansować programy wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

3. Diagnoza systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim

3.1. Demografia powiatu żyrdowskiego

Powiat żyrdowski, położony jest w południowo-zachodniej części województwa mazowieckiego. Powierzchnia powiatu wynosi 533 km². Do końca 2020 r. powiat swoim zasięgiem obejmował 5 następujących jednostek administracyjnych - miasto Żyrardów (pow. 14 km²), gminę miejsko-wiejską Mszczonów (pow. 152 km²) oraz trzy gminy wiejskie¹: Puszcza Mariańska (pow. 143 km²), Radziejowice (pow. 73 km²) i Wiskitki (pow. 150 km²). Tereny miejskie zajmują łącznie 22,91 km², co stanowi 4,3% powierzchni

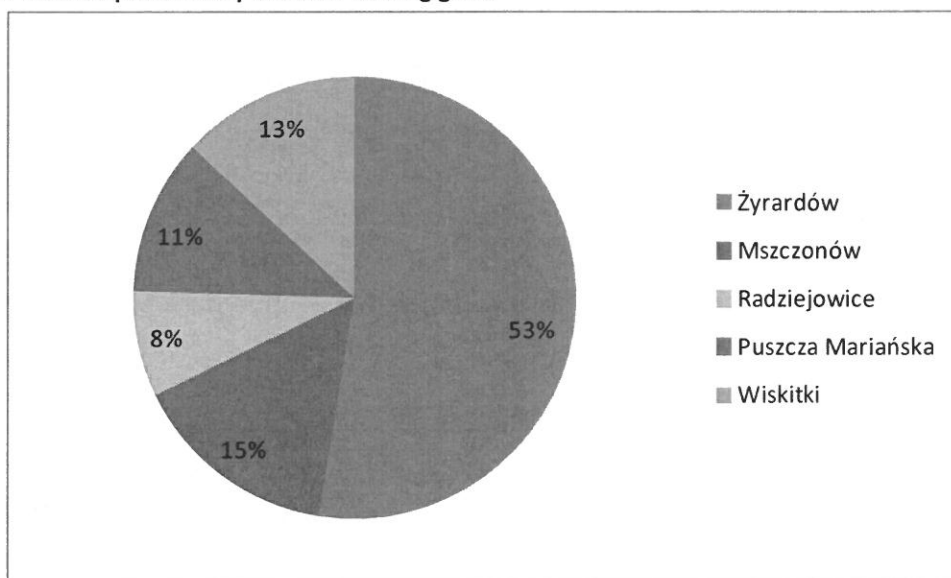
¹ od 01.01.2021 r. Wiskitki otrzymały prawa miejskie, tym samym zmieniając typ gminy na miejsko-wiejską

powiatu. Stolicą powiatu jest miasto Żyrardów, gdzie zlokalizowane są najważniejsze instytucje i urzędy powiatowe, w tym Starostwo.

Korzystne połączenie drogowe i kolejowe, centralne położenie między dwiema aglomeracjami (warszawską i łódzką) oraz bliskość takich ośrodków miejskich, jak Łódź, Płock czy Radom sprawia, że powiat żyrardowski jest bardzo atrakcyjnym terenem dla inwestorów. Przez obszar powiatu przebiega kilka ważnych szlaków komunikacyjnych: linie kolejowe Warszawa-Wiedeń oraz Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa - Katowice, Kraków, droga krajowa nr 8 (do Katowic i Wrocławia), droga krajowa nr 50 (trasa tranzytowa na linii Wschód-Zachód), a także droga wojewódzka Warszawa - Skierniewice (prowadząca dalej w kierunku Łodzi). Przez teren Gminy Wiskitki przebiega najważniejsza dla powiatu arteria - autostrada A-2 (odcinek Łódź-Warszawa) ze zjazdem w Wiskitkach na drogę krajową nr 50.

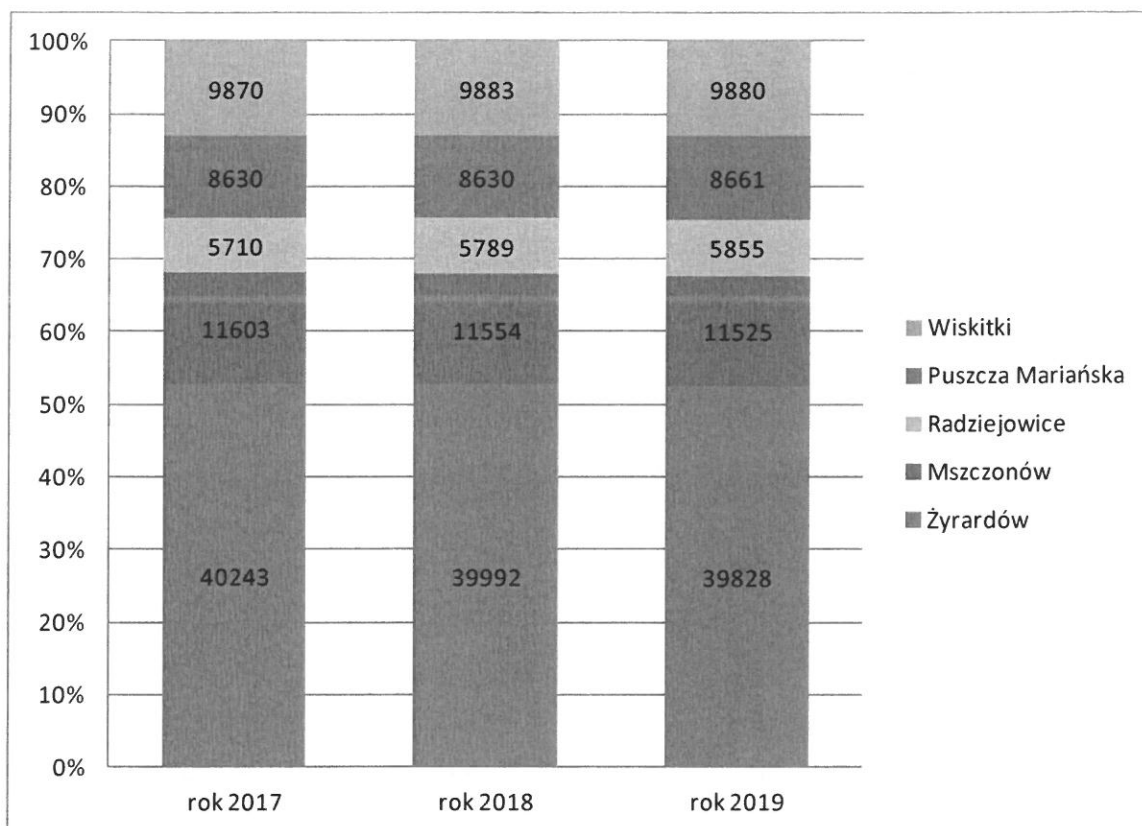
Według danych GUS z 31.12.2019 r., w powiecie żyrardowskim mieszkało 75749 osób, w tym w Żyrardowie - 39828, w gminie Mszczonów - 11525, w gminie Puszcza Mariańska 8661 osób, w gminie Radziejowice 5855 osób, a w gminie Wiskitki 9880 osób. Udział kobiet w tej liczbie wynosi 52 % i podobnie rozkłada się w poszczególnych gminach. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie, to 142 osoby/km². Mimo tego, iż większość obszaru stanowią tereny wiejskie - aż 61 % ludności skupiona jest na terenach miejskich.

Wykres 1 Rozkład procentowy ludności według gmin



Źródło: dane GUS 31.12.2019 r.

Wykres 2 Liczba ludności w powiecie żyrardowskim w latach 2017-2019 w poszczególnych gminach

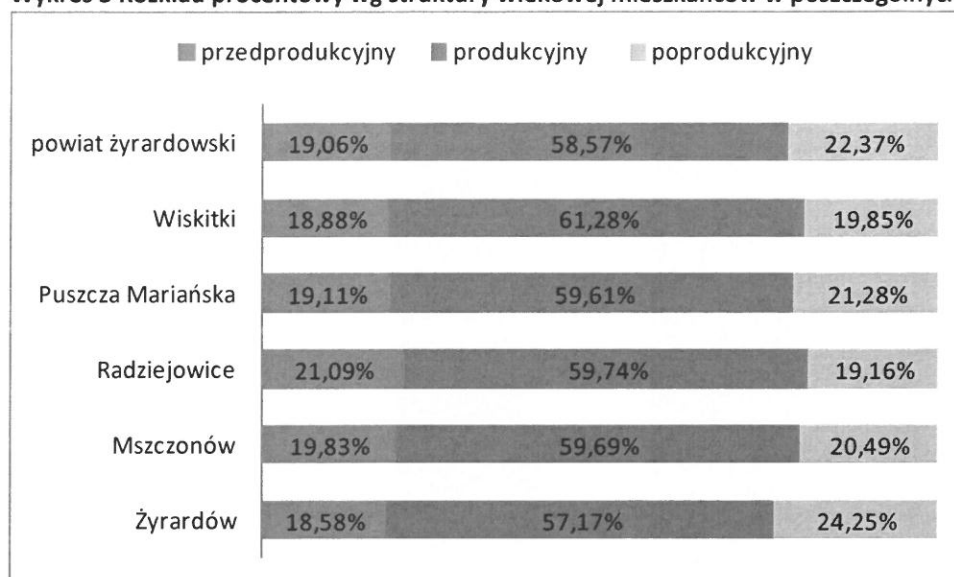


Źródło: dane GUS 31.12.2019 r.

Wykres 2 uwidacznia pewne nowe kierunki, które świadczą o odpływie ludności z terenów miejskich na rzecz napływu na tereny wiejskie, przy niewielkiej tendencji spadkowej ogólnej liczby ludności w powiecie (odpowiednio rok 2017 – 76056 osób; rok 2018 – 75848 osób; rok 2019 – 75749 osób).

Społeczność powiatu żyrardowskiego nie odbiega strukturą wiekową od średniej krajowej. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz do średniego wieku mieszkańców całej Polski. 58,6 % mieszkańców powiatu żyrardowskiego jest w wieku produkcyjnym, 19,1 % w wieku przedprodukcyjnym, a 22,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Przyrost naturalny w powiecie od kilku lat jest ujemny.

Wykres 3 Rozkład procentowy wg struktury wiekowej mieszkańców w poszczególnych gminach



Źródło: dane GUS 31.12.2019 r.

3.2. Problemy społeczne powiatu żyrardowskiego

Ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych pomocy społecznej w powiecie żyrardowskim korzysta ponad 3300 rodzin. Na terenie powiatu żyrardowskiego największym problemem we wszystkich pięciu gminach jest utrzymujące się zjawisko ubóstwa. Od kilku lat jest to jedna z najczęstszych przyczyn ubiegania się o przyznanie pomocy społecznej. W roku 2019 obejmowała jedną czwartą wszystkich wniosków (852 – 25,4%). Kolejnymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są: długa lub ciężka choroba (644 - 19,2%), niepełnosprawność (581 – 17,3%) oraz bezrobocie (588 – 17,6%). Dopiero na piątym miejscu plasuje się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, stanowiąc niespełna 7 % wniosków (223 osoby w całym powiecie).

Należy zauważyć, że ubóstwo, które dawniej było spowodowane niskimi świadczeniami społecznymi oraz ogólnym niedostatkiem – dzisiaj jest konsekwencją niedoboru dochodów z pracy. Z ubóstwem powiązane jest również zjawisko zadłużenia oraz nierzadko wzrostu liczby popełnianych przestępstw m.in. kradzieży czy włamań.

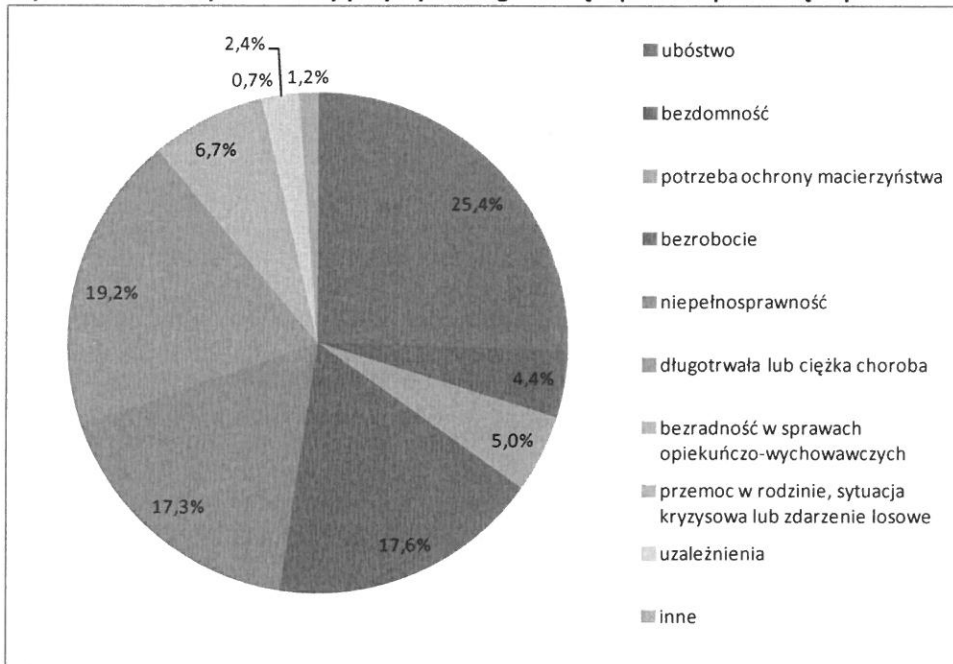
Tabela 1 Przyczyny przyznania pomocy społecznej w powiecie żyrardowskim w 2019 r.

Przyczyny przyznania pomocy społecznej	L	%
ubóstwo	852	25,4
bezdomność	146	4,4
potrzeba ochrony macierzyństwa	169	5,0

bezrobocie	588	17,6
niepełnosprawność	581	17,3
długotrwała lub ciężka choroba	644	19,2
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	223	6,7
przemoc w rodzinie, sytuacja kryzysowa lub zdarzenie losowe	25	0,7
uzależnienia	81	2,4
inne	41	1,2
razem	3 350	100,00

Źródło: dane GUS 31.12.2019 r.

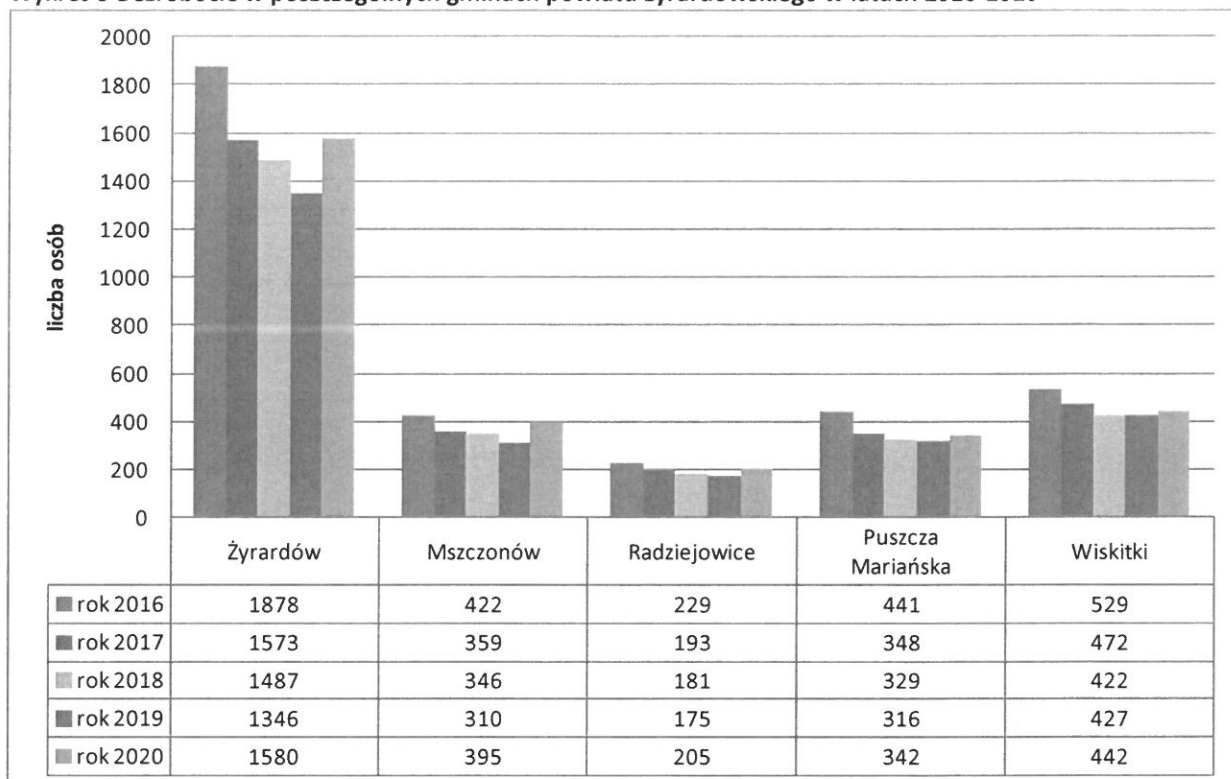
Wykres 4 Rozkład procentowy przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną w powiecie żyrardowskim w 2019 r.



Źródło: dane GUS 31.12.2019 r.

Bezrobocie w powiecie żyrardowskim od kilku lat sukcesywnie spada, jednak nadal dotyka znacznego odsetka jego mieszkańców. Od 2016 roku do 2019 roku liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy spadła z niespełna 3500 do 2500 w roku 2019. Niestety sytuacja epidemiczna, panująca w roku 2020, w kraju przyczyniła się do licznych zwolnień pracowników, co spowodowało ponowny wzrost liczby zarejestrowanych w powiecie żyrardowskim bezrobotnych do niecałych 3000.

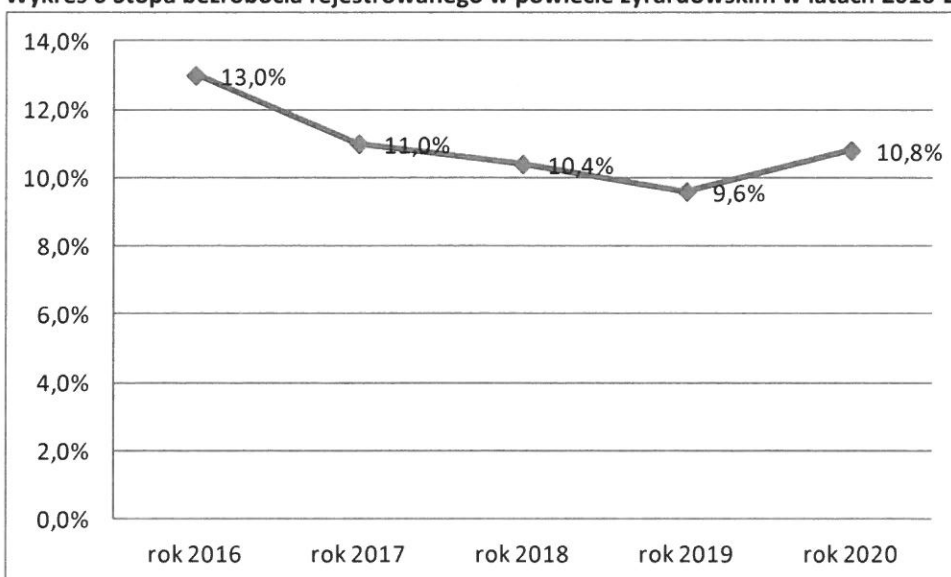
Wykres 5 Bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu żyrardowskiego w latach 2016-2020



Źródło: dane PUP w Żyrardowie 31.12.2020 r.

Należy podkreślić, iż prawie połowę osób zarejestrowanych w PUP stanowią kobiety, a niespełna 60 % to osoby długotrwale bezrobotne, co jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym. Tym bardziej, że proporcje te są niezmiennie od kilku lat.

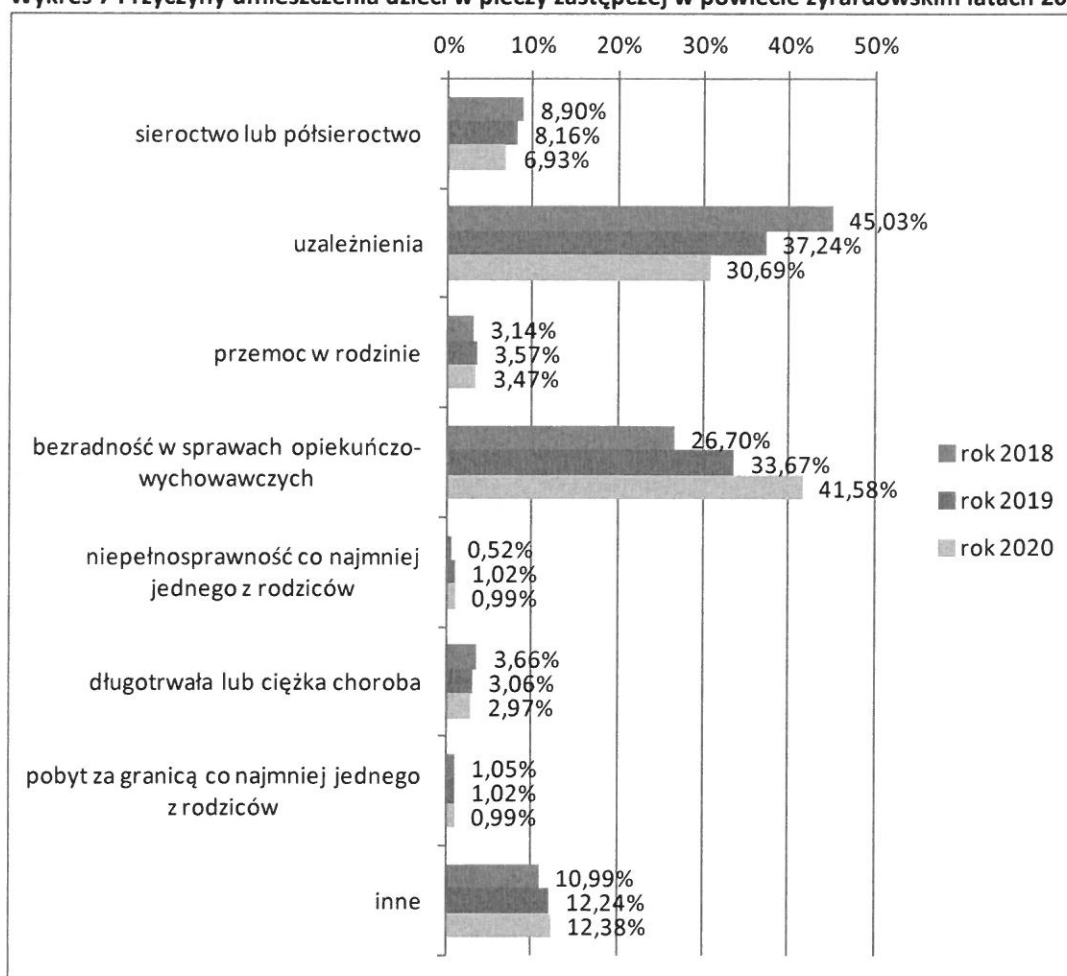
Wykres 6 Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żyrardowskim w latach 2016-2020



Źródło: dane PUP w Żyrardowie 31.12.2020 r.

Bezrobocie wymusza potrzebę ubiegania się o finansową i rzeczową pomoc z zewnątrz. Korzystanie ze świadczeń oferowanych przez pomoc społeczną powinno być stanem przejściowym, gdyż ich głównym celem jest wsparcie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji. Przy przedłużającym się doświadczaniu bezrobocia - wielu beneficjentów przyjmuje postawę całkowicie bierną, co prowadzi do uzależnienia od pomocy społecznej i roszczeniowości wobec systemu. Skutki bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego, są szczególnie odczuwalne dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych, ale również dla osób chorych i niepełnosprawnych. Wpływa to nie tylko na aktualną sytuację dzieci, ale również na ich przyszłe losy, gdyż w wielu przypadkach młode pokolenie powiela wzorce poprzednich pokoleń. Bezrobocie zniekształca bowiem proces aktywizacji zawodowej. Może przyczyniać się również do zakłóceń w sferze psychospołecznej. Bezczynność i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, które prowadzą do narastania kolejnych problemów społecznych takich, jak: alkoholizm, przemoc w rodzinie czy wzrost przestępczości.

Wykres 7 Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim latach 2018-2020



Źródło: dane PCPR w Żyrdowie

Jest wiele przyczyn dysfunkcyjności rodzin naturalnych, a z powyższego opisu wynika, że jedne są konsekwencją drugich. Obserwując tendencje z ostatnich trzech lat – można stwierdzić, iż w powiecie żyrdowskim dwiema najczęstszymi przyczynami umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej jest niezaradność opiekuńczo-wychowawcza oraz różnego typu uzależnienia rodziców biologicznych (głównie od alkoholu). Tylko niewielka liczba dzieci trafia do pieczy zastępczej z powodu sieroctwa lub półsieroctwa dziecka. Wykres 7 uwidoczniał jednak niepokojący trend – o 20 % wzrosła bowiem na przestrzeni dwóch lat liczba dzieci, które przebywają w pieczy zastępczej z powodu niewydolności wychowawczej rodziców. Świadczyć to może o niewystarczających działaniach na rzecz wsparcia rodziny biologicznej.

3.3 Zasoby powiatu w zakresie wspierania rodziny

W ramach zadań przypisanych do realizacji, na mocy ustawy o pomocy społecznej, jednostki samorządowe takie, jak powiat czy gmina, zobowiązane są do wsparcia mieszkańców swojego terenu konkretną pomocą. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z usług oferowanych przez ośrodki pomocy społecznej, zlokalizowane w poszczególnych gminach. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w formie finansowej, rzeczowej oraz usługowej - w zależności od potrzeb osoby zgłaszającej się po pomoc.

W ramach ośrodków pomocy społecznej, mieszkańcy mogą, m. in. korzystać z pomocy pracowników socjalnych. Praca socjalna, jako specyficzna działalność zawodowa, ma wesprzeć osoby i rodziny, wzmocnić ich w odzyskiwaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie oraz rozwinąć ich poczucie godności osobistej i odpowiedzialności za własne życie, by osiągnąć lepszą adaptację środowiska społecznego, w jakim żyją.

Bardzo istotną formą wsparcia jest praca asystenta rodziny. Jest to osoba kierowana zazwyczaj do rodzin dysfunkcyjnych lub takich, których codzienne funkcjonowanie wymaga wsparcia zewnętrznego. Usługa asystentury przysługuje rodzinom, w których wychowywani są małoletni. Warunkiem owej współpracy jest dobrowolność i chęć zmiany wyrażona przez rodzinę. Zadaniem asystenta jest towarzyszenie danej rodzinie w codziennych czynnościach, diagnozowanie potrzeb podopiecznych oraz praca nad niwelowaniem wszelkich zauważonych trudności. Czas pracy asystenta jest dostosowany do rytmu życia rodziny. Wspólne dążenie ma na celu

poprawę ogólnej sytuacji rodziny, wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców i osiągnięcie takiego poziomu stabilności życiowej, która pozwoli na wychowywanie dziecka w danej rodzinie.

We wszystkich gminach powiatu żyrardowskiego, w ostatnich latach, byli zatrudnieni asystenci rodziny. Zgodnie z ustawą – liczba rodzin, które asystent ma pod swoją opieką, powinna być dostosowana do stopnia trudności przeżywanych w danej rodzinie. Nie może jednak przekroczyć liczby 15 rodzin na jednego asystenta zatrudnionego w pełnym wymiarze godzin.

Tabela 2 Liczba asystentów rodziny i wspieranych rodzin w poszczególnych gminach w latach 2018-2020

Gmina	rok 2018		rok 2019		rok 2020	
	liczba asystentów	liczba rodzin	liczba asystentów	liczba rodzin	liczba asystentów	liczba rodzin
Żyrardów	3	35	3	26	3	22
Mszczonów	2	18	2	18	2	18
Radziejowice	1	8	1	9	1	11
Puszcza Mariańska	1	9	1	8	1	10
Wiskitki	1	17	1	19	1	22

Źródło: dane OPS z powiatu żyrardowskiego

Dane przedstawione w Tabeli 2 nie pozwalają stwierdzić, ile rodzin faktycznie przypadało na jednego asystenta w danej gminie, gdyż wskazują one stan na dzień 31 grudnia danego roku. Nie wiadomo zatem ani jak długo dana rodzina korzystała ze wsparcia asystenta, ani tym bardziej, w jakim wymiarze godzin zatrudniony był dany asystent.

W większości OPS na terenie naszego powiatu, mieszkańcy mogą korzystać ze zróżnicowanej oferty poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego i rodzinnego). W każdej gminie funkcjonują również Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto, w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie mieszkańcy mają do dyspozycji Specjalistyczny Punkt Poradnictwa Rodzinnego, mogą korzystać ze wsparcia pracownika socjalnego oraz porad prawnych.

W Żyrardowie znajduje się Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, która oferuje swoje usługi dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom z terenu całego powiatu. W ofercie Poradni znajduje się specjalistyczna pomoc: psychologiczna, pedagogiczna,

logopedyczna i terapeutyczna. Istnieją również poradnie niepubliczne, które oferują odpłatną pomoc.

Dodatkowo, w Żyrardowie, funkcjonuje wiele organizacji pozarządowych, które również oferują wsparcie, np. poprzez opiekę nad dzieckiem, zajęcia rozwijające zainteresowania czy pomoc w odrabianiu lekcji. Tu należy wymienić takie Stowarzyszenia, jak Światlik czy Oratorium Św. Jana Bosko. Do dyspozycji dzieci jest również świetlica środowiskowa prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.

3.4 Piecza zastępcza w powiecie żyrdowskim

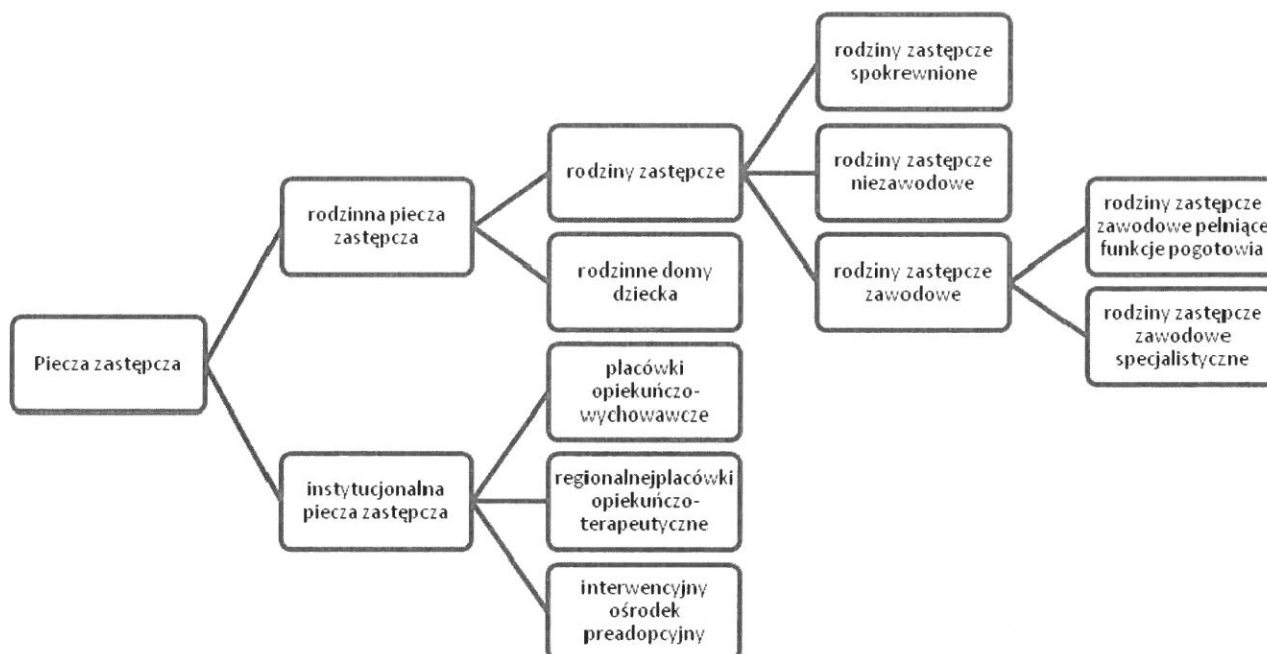
Pieczka zastępcza jest jednym z elementów systemu, który powstał na rzecz pomocy dziecku i jego rodzinie. Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej definiuje pojęcie systemu pieczy zastępczej, jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Ta zastępcza forma opieki jest tymczasowa i ma na celu zaspokojenie aktualnych potrzeb zdrowotnych, edukacyjnych, emocjonalnych, bytowych i kulturalnych dziecka. Należy podkreślić, iż piecza zastępcza zastępuje pieczę sprawowaną przez rodziców, przede wszystkim w tym sensie, że trwa przez czas do tego konieczny. Zakłada się bowiem jej tymczasowość, która w praktyce trwać może aż do dorosłości wychowanka. Jej czasowy charakter ma pozwolić na ewentualną pracę z rodziną biologiczną podopiecznego i umożliwienie mu powrotu na jej łono lub dać szansę na znalezienie odpowiedniej rodziny adopcyjnej. W zamyśle owej instytucji jest również próba przygotowania wychowanka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia oraz pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, poprzez zapewnienie mu poczucia bezpieczeństwa i wdrażanie do nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych relacji międzyludzkich. Jej celem jest przede wszystkim łagodzenie skutków doświadczania straty i separacji oraz kształcenie i doskonalenie umiejętności społecznych.

Zasadność pobytu dziecka w pieczy zastępczej podlega cyklicznej ocenie i weryfikacji. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego - umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka. Ustawodawca uwzględnił jednak sytuacje nagłe, w których dobro dziecka wymaga działań interwencyjnych i zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Podkreśla się, iż dziecko

powinno przebywać w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. W myśl ustawy formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka. Najczęstszą formą jest rodzina zastępcza spokrewniona, którą mogą stworzyć dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo dziecka. Kolejna to rodzina zastępcza niezawodowa, którą mogą tworzyć dalsi krewni, ale również osoby z dzieckiem niespokrewnione. Rodzina zastępcza zawodowa jest natomiast formą zawodu. Z taką rodziną starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Rodzina zastępcza zawodowa może podjąć się pełnienia funkcji pogotowia rodzinnego i przyjmować dzieci na czas postępowania sądowego z interwencji. Może również zdecydować się na opiekę nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo małoletnią matką z dziećmi, albo nad nastolatkiem umieszczonym w rodzinie zastępczej, na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, stając się tym samym rodziną zastępczą zawodową specjalistyczną. Zupełnie odrębną formą rodzinnej pieczy zastępczej są Rodzinne Domy Dziecka, w których przebywać może do ośmiorga dzieci. Z osobą prowadzącą Rodzinny Dom Dziecka starosta również zawiera umowę o świadczenie usług.

Rysunek 2 System pieczy zastępczej



Źródło: opracowanie własne

Piecznia instytucjonalna obejmuje trzy typy placówek: opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne. Placówki te zapewniają dziecku całodobową ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokajają jego niezbędne potrzeby bytowe i rozwojowe, w tym emocjonalne i społeczne. Na terenie powiatu żyrardowskiego dotychczas nie funkcjonuje żadna z powyższych placówek. Działania powiatu skupiają się na organizacji rodzinnej pieczy zastępczej, jednak nie wyklucza on powstania form instytucjonalnych.

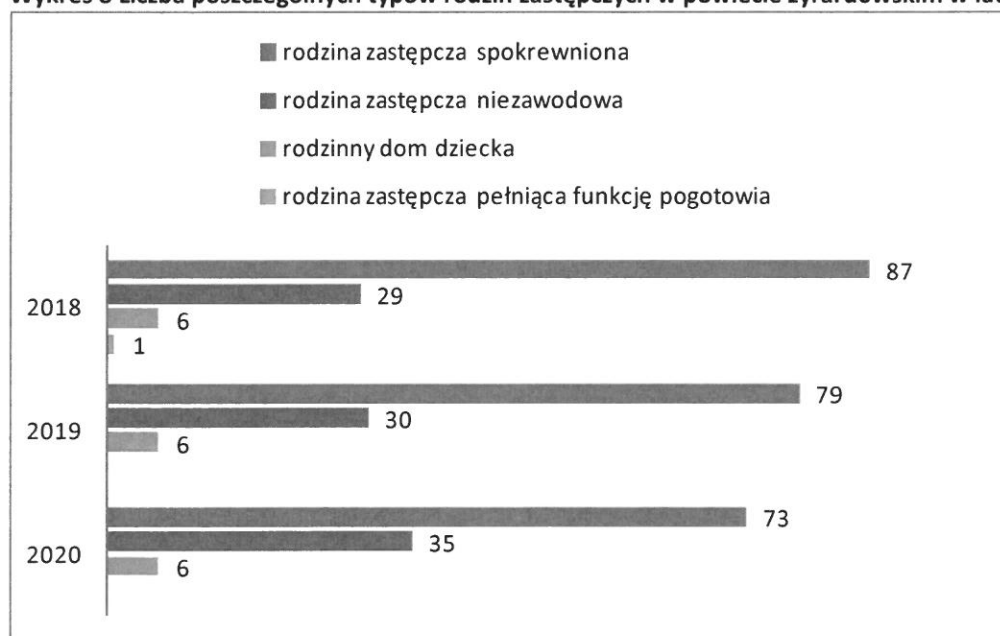
Poniższe tabele i wykresy przedstawiają liczbę poszczególnych typów rodzin zastępczych na terenie powiatu żyrardowskiego w latach 2018-2020.

Tabela 3 Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020

Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2018	2019	2020
Rodzina zastępcza spokrewniona	87	79	73
Rodzina zastępcza niezawodowa	29	30	35
Rodzina zastępcza zawodowa	0	0	0
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	0	0
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	0	0	0
Rodzinny Dom Dziecka	6	6	6
Razem	123	115	114

Źródło: dane PCPR w Żyrardowie

Wykres 8 Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020



Źródło: dane PCPR w Żyrardowie

Jak wynika z powyższych danych (z dnia 31.12.2020 r.), na terenie powiatu żyrardowskiego funkcjonuje obecnie 114 rodzin zastępczych. Najwięcej jest rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, w których opiekę sprawują głównie dziadkowie. Kolejną grupę stanowią niezawodowe rodziny zastępcze, których liczba nieznacznie zwiększyła się na przestrzeni trzech ostatnich lat, co jest zjawiskiem pozytywnym. Niekorzystną sytuacją jest zupełny brak rodzin zastępczych zawodowych (dane z dnia 31.12.2020 r.), a w szczególności pełniącej funkcję pogotowia. Bez zmian pozostaje liczba rodzinnych domów dziecka, których od 2018 roku prowadzonych jest 6 na terenie powiatu żyrardowskiego.

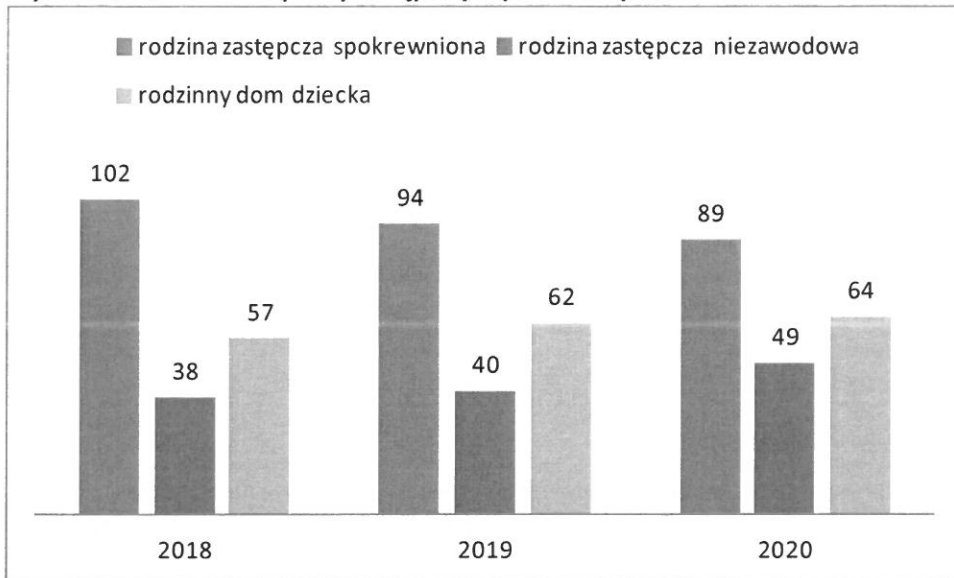
Tabela 4 Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020

Rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej	2018	2019	2020
Rodzina zastępcza spokrewniona	102	94	89
Rodzina zastępcza niezawodowa	38	40	49
Rodzinny Dom Dziecka	57	62	64
Razem	197	196	202

Źródło: dane PCPR w Żyrardowie

W rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żyrardowskiego przebywa ok. 200 dzieci. Powyższa tabela uwidacznia, iż analogicznie do liczby rodzin – najczęściej dzieci funkcjonuje w pieczy zastępczej spokrewnionej. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach niezawodowych jest proporcjonalna do liczby owych rodzin, które mogą przyjąć pod swoją opiekę do trojga dzieci. Niepokojąca jest jednak liczba wychowanków rodzinnych domów dziecka, w których powinno przebywać do ośmiorga dzieci, a z danych wynika, iż jest ich średnio dziesięcioro w każdym RDD. Zestawienie to ukazuje problem związany z niedoborem miejsc dla nowych dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, co jest konsekwencją niewystarczającego napływu kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych.

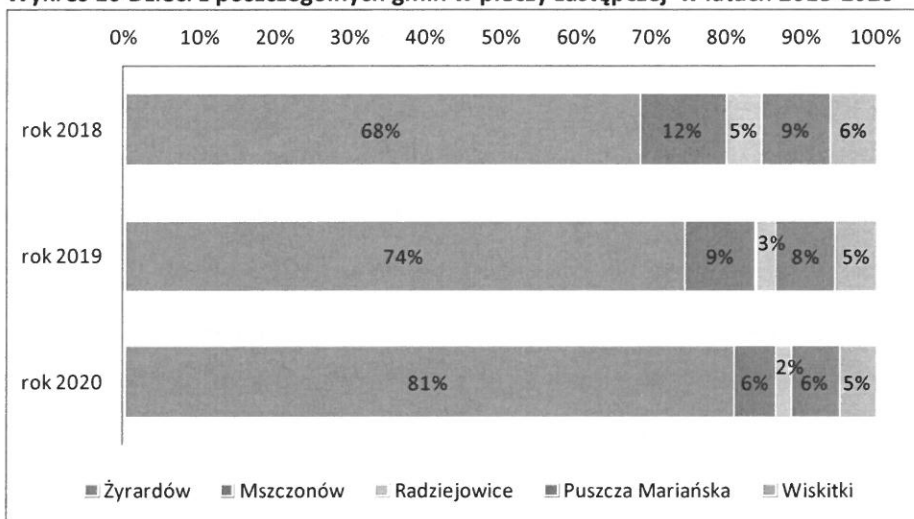
Wykres 9 Liczba dzieci w pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim w latach 2018-2020



Źródło: dane PCPR w Żyrdowie

Jeżeli przyjrzymy się, jak procentowo rozkłada się częstość umieszczania w pieczy zastępczej dzieci z poszczególnych gmin – zauważymy kolejną niepokojącą tendencję.

Wykres 10 Dzieci z poszczególnych gmin w pieczy zastępczej w latach 2018-2020



Źródło: dane PCPR w Żyrdowie

Wykres 10 ukazuje, że znacząca większość dzieci, które trafiają do pieczy zastępczej, pochodzi z Żyrdowa. W roku 2020 było to ponad 80 %. Ponadto, na przestrzeni trzech ostatnich lat widoczny jest wzrost o ponad 10 %, przy ewidentnym trendzie spadkowym w pozostałych gminach.

W poniższym zestawieniu przedstawiono liczby dzieci umieszczonych, na mocy postanowień sądu, w pieczy zastępczej w ciągu trzech lat. W tym czasie pod opiekę zastępczą trafiło niespełna 90 małoletnich, co oznacza iż średnio na rok przybywa ok. 30 dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela 5 Liczba dzieci umieszczonych rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Liczba dzieci umieszczonych rodzinnej pieczy zastępczej			
rok 2018	rok 2019	rok 2020	razem
29	36	22	87

Źródło: dane PCPR w Żyrardowie

Analizując liczbę dzieci umieszczanych w każdym roku w pieczy zastępczej, należy zaznaczyć, że znacznie mniej wychowanków opuszcza pieczę zastępczą w każdym roku, co ukazuje kolejna tabela. W ciągu ostatnich trzech lat było niecałe 40, czyli o połowę mniej niż w tym czasie przybyło. Zestawienie to ukazuje problem sukcesywnego zmniejszania się liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu.

Tabela 6 Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze z różnych powodów w latach 2018-2020

Powód opuszczenia rodziny zastępczej	Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze			
	2018	2019	2020	razem
powrót do rodziny biologicznej	7	10	7	24
przysposobienie	0	3	1	4
usamodzielnienie	3	5	3	11
razem	11	18	11	39

Źródło: dane PCPR w Żyrardowie

W latach 2018-2020, łącznie 39 dzieci opuściło rodzinę zastępczą, a niespełna połowa z nich w roku 2019 (18 osób). Najczęstszym powodem opuszczenia rodziny zastępczej był powrót dziecka pod opiekę rodziców biologicznych (24 dzieci). Na drugim miejscu było usamodzielnienie się wychowanka (11 osób), a na trzecim adopcja (4 osoby).

Zdarzają się sytuacje, gdy dzieci pochodzące z powiatu żyrardowskiego zostają umieszczane w rodzinach zastępczych poza powiatem. Przyczyną tego zjawiska może być nie tylko brak wolnych miejsc w rodzinach z terenu pochodzenia, ale np. miejsce zamieszkania dziadków dziecka czy dalszej rodziny, która zdecydowała się przyjąć je pod swoją opiekę. Według danych na dzień 31.12.2020 r. w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów przebywało 31 dzieci.

Z podobnych powodów – w pieczy zastępczej na terenie powiatu żyrardowskiego umieszczane są dzieci pochodzące z innych części kraju. Według danych na dzień 31.12.2020 r. takich dzieci na naszym terenie było 21.

Ze względu na brak instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żyrardowskiego, poza jego terenem, umieszczani są małoletni, których sytuacja wymaga

specjalistycznej opieki w przygotowanej do tego placówce. Aktualnie w różnego typu placówkach przebywa 25 wychowanków z powiatu żyrdowskiego (stan na dzień 31.12.2020 r.). Widoczna tu jest znaczna tendencja spadkowa, gdyż z danych PCPR wynika, że w ciągu ostatnich trzech lat nastąpił spadek tej liczby o ponad połowę, w roku 2017 bowiem wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej było aż 54 z naszego powiatu.

Jako, że jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie wychowanka do dorosłego życia – szczególną uwagę przykładą się do procesu usamodzielnienia. Jest to długotrwały proces wychowawczy, który ma na celu przygotowanie osoby usamodzielnianej do podjęcia odpowiedzialnego dorosłego życia oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Proces ten rozpoczyna się już rok przed osiągnięciem pełnoletności. Uczestniczą w nim między innymi pracownicy PCPR oraz rodziny zastępcze lub opiekunowie z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Usamodzielniany wskazuje opiekuna usamodzielnienia, który będzie go wspierał w całym procesie. Wspólnie z wychowankiem tworzony jest Indywidualny Program Usamodzielnienia, uwzględniający plany młodego człowieka dotyczące edukacji, zatrudnienia czy przyszłego miejsca zamieszkania. Dokument ten podlega weryfikacji i modyfikacji w trakcie procesu usamodzielnienia, w sytuacji zmiany potrzeb.

Dominującym problemem osób usamodzielnionych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w uzyskaniu mieszkania oraz odnalezienie się na rynku pracy. Konieczne jest zatem ukierunkowanie i wspieranie młodych osób opuszczających pieczę zastępczą, w celu prawidłowego ich funkcjonowania w społeczeństwie i pełnienia właściwych ról społecznych. Dlatego w całym procesie uczestniczy zespół osób, pełniących funkcje doradcze. Osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuściła pieczę zastępczą rodzinną lub instytucjonalną - objęta jest pracą socjalną oraz pomocą:

- pieniężną na kontynuowanie nauki
- pieniężną na usamodzielnienie
- rzeczową na zagospodarowanie
- w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- w uzyskaniu zatrudnienia.

Tabela 7 Liczba osób usamodzielniających się korzystających z różnych form pomocy w latach 2018-2020

Lata Rodzaj otrzymanej pomocy	2018		2019		2020	
	piecza rodzinna	piecza instytucjo nalna	piecza rodzinna	piecza instytucjo nalna	piecza rodzinna	piecza instytucjo nalna
kontynuowanie nauki	30	9	33	8	27	12
usamodzielnienie	5	1	4	2	6	2
zagospodarowanie w formie rzeczowej	5	1	5	1	3	2

Źródło: dane PCPR w Żyrardowie

Analizując dane zawarte w Tabeli 7 wskazać należy, że najczęściej wybieraną formą wsparcia wychowanków jest pomoc na kontynuowanie nauki, co wydaje się trendem pozytywnym, świadczącym o nastawieniu młodych ludzi na zdobycie wykształcenia.

4. Plan Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie żyrdowskim na lata 2021 – 2023

Nadrzędnym celem na najbliższe lata jest rozbudowa istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim i poprawa jakości sprawowanej opieki w formach już istniejących oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielniającym się. Należy dążyć do zapewnienia dzieciom optymalnych warunków opieki sprzyjającej prawidłowemu rozwojowi i zaspokojeniu najważniejszych potrzeb. Realizacji tego celu powinna przyswierać zasada gwarancji pieczy zastępczej, jak najbliższej rodziny biologicznej i miejsca pochodzenia dziecka. Szczególną uwagę należy zatem zwrócić na działania promujące rodzicielstwo zastępcze. Mając na uwadze niedobór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a co się z tym wiąże, brak miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej zasadne wydaje się podjęcie działań w kierunku utworzenia placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego, które pozwoliłyby zabezpieczać dzieci potrzebujące opieki z terenu powiatu żyrdowskiego.

Tabela 8 Działania Programu i sposoby ich realizacji

Działania	Sposób realizacji	Oczekiwane efekty	Podmioty odpowiedzialne za wykonanie
Tworzenie warunków do powstawania nowych rodzinnych form pieczy zastępczej			
Prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej o formach rodzicielstwa zastępczego oraz szerzenie jego idei.	Promocja rodzicielstwa zastępczego poprzez prowadzenie kampanii społecznej „Azymut rodzina. Obierz kurs na rodzinę, zostań opiekunem zastępczym”: ♦ kampania plakatowa na terenie powiatu ♦ ulotki informacyjne kompatybilne z plakatem	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wzbudzenie zainteresowania tematyką rodzicielstwa zastępczego i pobudzenie empatii społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy PCPR wyznaczeni do prowadzenia kampanii społecznej • informatyk PCPR • pracownik wyznaczony

	<ul style="list-style-type: none"> ◆ prowadzenie strony fb Azymut rodzina ◆ kody QR kierujące do strony fb ◆ stworzenie nowej strony internetowej PCPR i umieszczenie na niej informacji dotyczących pieczy zastępczej ◆ współpraca z mediami lokalnymi – artykuły, wywiady itp. ◆ współpraca z urzędami, placówkami oświatowymi i pomocy społecznej w zakresie informowania potencjalnych kandydatów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie liczby chętnych do podjęcia się opieki nad dziećmi ▪ poszerzenie zasięgu kampanii informacyjnej 	<p>do stworzenia artykułów na stronę internetową</p> <ul style="list-style-type: none"> ● pracownik oddelegowany do obsługi facebooka ● koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej ● lokalne media ● urzędy miasta i gminy, OPS-y, placówki oświatowe
<p>Budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ edukowanie społeczności lokalnej w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej ◆ prezentowanie historii istniejących rodzin zastępczych w ramach kampanii Azymut rodzina ◆ organizowanie spotkań online i offline z rodzinami zastępczymi ◆ organizacja stoisk promujących pieczę zastępczą podczas różnego rodzaju wydarzeń lokalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego ▪ niwelowanie stereotypów, uświadamianie potrzeb, aktywizacja i integracja społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> ● pracownicy PCPR ● wyznaczeni do prowadzenia kampanii społecznej ● pracownik oddelegowany do obsługi facebooka ● koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej ● lokalne media ● rodziny zastępcze

	<p>♦ prowadzenie cyklu edukacyjnego dla rodziców w ramach współpracy ze szkołami</p>	<p>▪ zwiększenie zainteresowania kandydaturą na rodzinę zastępczą</p> <p>▪ zwiększenie świadomości na temat sytuacji dzieci</p> <p>▪ zwiększenie liczby kandydatów do przyjęcia dzieci do rodziny w ramach niezawodowej pieczy zastępczej</p> <p>▪ zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych oraz rdd</p> <p>▪ zmniejszenie liczby dzieci przebywających poza terenem powiatu i w pieczy instytucjonalnej</p>	<p>i prowadzący RDD</p>
<p>Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych.</p>	<p>♦ zachęcanie do zgłaszania się nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej w ramach kampanii azymut rodzina</p> <p>♦ informowanie o wymaganiach ustawowych do pełnienia funkcji</p> <p>♦ przygotowanie informatora dla potencjalnych kandydatów w formie ulotki</p> <p>♦ rozwieszanie plakatów w instytucjach</p>	<p>▪ poprawa efektywności procesu kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej</p> <p>▪ zwiększenie liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej</p> <p>▪ zapewnienie opieki wszystkim</p>	<p>• pracownicy wyznaczeni do opracowania nowej procedury kwalifikacyjnej</p> <p>• trenerzy szkolący kandydatów na rodziny zastępcze</p>
<p>Prowadzenie kwalifikacji oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji</p>	<p>♦ opracowanie i wdrożenie nowych procedur kwalifikacyjnych dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej, niezawodowej, zawodowej i prowadzących rdd oraz pakietu wzorów dokumentów</p>		

rodziny zastępczej i prowadzenia RDD	<ul style="list-style-type: none"> ♦ zatrudnienie psychologa do przeprowadzenia diagnozy predyspozycji i motywacji kandydatów ♦ regularne prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej przez certyfikowanych trenerów 	<p>dzieciom z terenu powiatu żyrdardowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszenie liczby dzieci przebywających w placówkach opiekuńczych i liczby dzieci przebywających w poszczególnych istniejących rdd 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy wyznaczeni do przeprowadzania kwalifikacji wstępnej kandydatów • psycholog
Wsparcie i rozwój istniejącego systemu rodzinnej pieczy zastępczej			
Współpraca międzyinstytucjonalna w celu realizacji założeń ustawowych i programowych	<ul style="list-style-type: none"> ♦ prowadzenie rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej, rodzinnego domu dziecka oraz przekazywanie go na bieżąco do wiadomości sądu. ♦ współpraca między powiatami w zakresie zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej. ♦ wymiana dobrych praktyk w zakresie wspierania rodzin. ♦ określenie spójnych i jasnych celów i zadań do realizacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości i efektywności pracy na rzecz rozwoju pieczy zastępczej ▪ usprawnienie przepływu informacji pomiędzy jednostkami 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy wyznaczeni do aktualizowania rejestru • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej
Doskonalenie	♦ wdrożenie systemu cyklicznych szkoleń dla	▪ profesjonalizacja pracy na rzecz	• zewnętrzne firmy

<p>zawodowe kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej.</p>	<p>pracowników</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ zapewnienie superwizji koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej 	<p>wsparcia rodzin zastępczych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zapobieżenie wypaleniu zawodowemu koordynatorów 	<p>szkoleniowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • NGO
<p>Ujednolicenie wzorów dokumentów, formularzy i pism</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ modyfikacja istniejących dokumentów takich, jak plan pomocy dziecku, karta pracy z rodziną, Indywidualny Program Usamodzielnienia, i in. ♦ opracowanie i wdrożenie procedury przyjmowania nowego dziecka do rodziny zastępczej ♦ opracowanie i wdrożenie procedury sporządzania planu pomocy dziecku ♦ przygotowanie katalogu wzorów pism kierowanych do poszczególnych instytucji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości i efektywności pracy na rzecz pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy wyznaczeni do opracowania nowych procedur i wzorów dokumentów • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej
<p>Wzmacnianie kompetencji wychowawczych istniejących rodzin zastępczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ wdrożenie systemu cyklicznych specjalistycznych szkoleń dla funkcjonujących rodzin zastępczych, mających na celu podniesienie umiejętności i kwalifikacji 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości sprawowanej opieki ▪ adekwatność szkoleń do rzeczywistych potrzeb 	<ul style="list-style-type: none"> • zewnętrzne firmy szkoleniowe • NGO • rodziny zastępcze

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ dobieranie tematyki szkoleń w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników oraz na podstawie przeprowadzanej corocznie diagnozy ♦ współpraca z organizacjami pozarządowymi w kwestii utworzenia puli dostępnych szkoleń 		
<p>Wzmocnienie rodzin zastępczych w wypełnianych funkcjach</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ zapewnienie rodzinom zastępczym oraz rdd stałości opieki koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. ♦ udzielanie rodzinom zastępczym i prowadzącym rdd specjalistycznego wsparcia w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego ♦ zatrudnianie przeszkolonych osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. ♦ organizowanie rodzinom zastępczym i rdd pomocy wolontariuszy ♦ organizację spotkań okolicznościowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości sprawowanej opieki ▪ zmniejszenie ryzyka wypalenia zawodowego ▪ odciążenie i wsparcie rodzin zastępczych w codziennych obowiązkach 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej • kierownik ZWRiSPZ • psycholodzy • prawnik • wolontariusze • pracownicy wyznaczeni do prowadzenia programu wolontariackiego • wolontariusze • pracownicy wyznaczeni do organizowania spotkań integracyjnych

<p>Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ opracowanie i wdrożenie nowej procedury diagnozy sytuacji dziecka przyjmowanego do pieczy zastępczej oraz tworzenia planu pomocy dziecku ♦ opracowanie i wdrożenie nowej procedury oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej ♦ sporządzenie listy kategorii sytuacji i zdarzeń obligujących do sporządzenia notatki służbowej ♦ opracowanie i wdrożenie procedury kontroli jakości pracy rodzin zastępczych ♦ opracowanie i wdrożenie procedury sprawozdawczości rodzin zastępczych ♦ opracowanie i wdrożenie procedury postępowania w przypadku powzięcia informacji o podejrzeniu przemocy w rodzinie zastępczej ♦ monitorowanie efektywności procedury oceniania rodzin zastępczych i wprowadzanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ profesjonalizacja działań na rzecz poprawy sytuacji dziecka i wsparcia rodziny zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy wyznaczeni do opracowania nowych procedur • szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne • zewnętrznii specjaliści ds. pracy z dzieckiem i rodziną • rodziny zastępcze
--	--	---	--

	<p>niezbędnych modyfikacji</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ wzmocnienie współpracy i wymiana informacji międzyinstytucjonalnej na rzecz dziecka ♦ regularne spotkania interdyscyplinarne służące omówieniu sytuacji dziecka i wypracowaniu działań adekwatnych do sytuacji 		
<p>Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu opiekunów zastępczych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ umożliwienie udziału w spotkaniach superwizyjnych dla opiekunów zastępczych ♦ tworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych z terenu powiatu ♦ organizowanie warsztatów radzenia sobie z syndromem wypalenia zawodowego ♦ wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez przeszkolone rodziny pomocowe. ♦ zapewnienie opieki nad dziećmi dla rz w trakcie ich uczestnictwa w działaniach rozwojowych (grupach wsparcia, szkoleniach). ♦ zapewnienie opieki nad dzieckiem 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości i efektywności sprawowanej opieki ▪ wymiana doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • zewnątrzni specjaliści ds. superwizji rodzin zastępczych • prowadzący grup wsparcia • trenerzy szkolejący rodziny pomocowe • NGO, firmy szkoleniowe

	<p>w sytuacji korzystania z prawa do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez osoby pełniące funkcje rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzących rodzinny dom dziecka.</p>		
<p>Realizacja programów/projektów na rzecz pieczy zastępczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ współpraca z Fundacją Robinson Crusoe: program Bezpieczny Staż, Future-Makers, spotkania Wehikułu Usamodzielnienia, Letnie Warsztaty Usamodzielnianych ♦ współpraca ze Stowarzyszeniem ‘Świetlik’: Program „Razem” ♦ współpraca z TPD: Program „Specjalistyczne wspieranie zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych na terenie powiatu żyrdardowskiego” ♦ udział w innych aktualnie dostępnych programach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa jakości wsparcia procesu usamodzielniania wychowanków ▪ poprawa wyników w nauce podopiecznych ▪ poprawa jakości sprawowanej opieki 	<ul style="list-style-type: none"> • NGO • PCPR
<p>Pozyskiwanie wsparcia finansowego z zewnętrznych źródeł</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ udostępnienie konta bankowego do wpłat darczyńców ♦ pozyskiwanie dofinansowań unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość organizowania i tworzenia nowych inicjatyw i innowacyjnych rozwiązań 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownik odpowiedzialny za pozyskiwanie nowych

na dofinansowywanie różnych inicjatyw	<ul style="list-style-type: none"> ♦ aktualnie realizowanych programów ♦ współpraca ze sponsorami ♦ pozyskiwanie nowych sponsorów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wsparcie wychowanków i rodzin zastępczych 	<p>sponsorów oraz obsługę konta bankowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej
Wspieranie dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej			
Doskonalenie kompetencji społecznych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i RDD	<ul style="list-style-type: none"> ♦ organizowanie szkoleń i warsztatów dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w oparciu o zgłoszone potrzeby rodzin bądź potrzeby zauważone przez pracowników PCPR ♦ współpraca ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznych, organizacjami pozarządowymi i świetlicami środowiskowymi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa funkcjonowania wychowanków ▪ doskonalenie umiejętności społecznych podopiecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • specjaliści z zewnętrznych firm i NGO • specjaliści z PPP • rodziny zastępcze
Wsparcie dzieci w pokonywaniu trudności edukacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> ♦ nawiązanie współpracy z Akademią Przyszłości, Fundacją 2050 ♦ kontynuowanie współpracy ze Stowarzyszeniem 'Świetlik' ♦ stworzenie programu wolontariackiego na rzecz pomocy dzieciom w nauce oraz 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie motywacji dzieci do nauki ▪ poprawa osiąganych wyników szkolnych ▪ uatrakcyjnienie czasu wolnego ▪ zapewnienie pozytywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wolontariusze Akademii Przyszłości • wolontariusze współpracujący z PCPR • NGO • PPP

	<p>organizacji czasu wolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i organizacjami pozarządowymi ♦ wymiana informacji z placówkami oświatowymi 	<p>wzorców w osobach młodych wolontariuszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • szkoły
<p>Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dedykowanych dzieciom o szczególnych potrzebach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi ♦ współpraca z organizacjami pozarządowymi ♦ zapewnienie dostępności psychologa w siedzibie PCPR ♦ organizacja grup wsparcia dla dzieci z pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa funkcjonowania wychowanków ▪ pogłębiona diagnoza trudności i deficytów podopiecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • specjaliści z PPP • psycholog • zewnętrzni specjaliści prowadzący grupę wsparcia dla dzieci
<p>Integracja wychowanków pieczy zastępczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ organizowanie imprez okolicznościowych, wycieczek, konkursów ♦ organizowanie raz na kwartał spotkań tematycznych, np. gier planszowych, gier terenowych we współpracy z zespołem wolontariackim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ doskonalenie umiejętności organizacji czasu wolnego ▪ budowanie więzi pomiędzy wychowankami 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej • wolontariusze • NGO

<p>Dążenie do maksymalnego skrócenia czasu pobytu dzieci w pieczy zastępczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ współpraca z pracownikami socjalnymi, asystentami rodziny, ośrodkami adopcyjnymi, sądem, placówkami edukacyjnymi i innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny. ♦ współpraca z rodzicami biologicznymi podczas posiedzeń zespołu ds. oceny sytuacji dziecka ♦ sprawne regulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej (opracowanie procedury w tym zakresie) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa funkcjonowania podopiecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy OPS, OA, sądu, szkół i in. • rodzice biologiczni • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej
<p>Współpraca z rodzicami biologicznymi</p>			
<p>Utrzymywanie i przywracanie więzi rodzinnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ organizowanie spotkań w siedzibie PCPR ♦ umożliwienie spotkań poza siedzibą PCPR oraz miejscem zamieszkania RZ ♦ realizacja postanowień sądowych o urlopowaniu małoletnich 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podtrzymywanie przywiązania ▪ budowanie poczucia tożsamości i bezpieczeństwa dziecka ▪ powrót dziecka do rodziny biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej • rodzice biologiczni
<p>Wspieranie rodziców biologicznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ umożliwienie rodzicom biologicznym uczestnictwa w posiedzeniach zespołu ds. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa funkcjonowania rodziny biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

<p>w pracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny</p>	<p>oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ współpraca z instytucjami prowadzącymi pracę z rodziną biologiczną ♦ zapewnienie możliwości konsultacji w Specjalistycznym Punkcie Poradnictwa Rodzinnego ♦ informowanie rodziców biologicznych o ich prawach i obowiązkach oraz o możliwych formach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ powrót dziecka do rodziny biologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy OPS, OA, szkół, i in.
<p>Regulowanie kwestii finansowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ informowanie rodziców o zobowiązaniach finansowych w formie odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej ♦ motywowanie rodziców do uiszczenia odpłatności ♦ wnioskowanie do sądu o zasądzenie alimentów na rzecz dzieci objętych pieczą zastępczą i motywowanie rodziców do ich płacenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stabilizacja sytuacji finansowej dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownik wyznaczony do regulowania kwestii alimentacyjnej • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

Wspieranie pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej w procesie usamodzielniania

<p>Pomoc w starcie w dorosłe życie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ wyznaczenie opiekuna procesu usamodzielnienia, ♦ opracowanie indywidualnego programu usamodzielnienia ♦ udzielanie wsparcia psychologicznego, socjalnego, prawnego i doradztwa zawodowego ♦ opracowanie informatora dla osób usamodzielniających się 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ bezpieczne przekraczanie progu dorosłości przez wychowanków pieczy zastępczej ▪ poprawa skuteczności procesu usamodzielnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownik wyznaczony do opracowania informatora • wyznaczony opiekun usamodzielnienia • rodzina zastępcza • koordynator rodzinnej pieczy zastępczej • psycholog • prawnik • doradca zawodowy
<p>Pomoc w zakwaterowaniu</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ wzmożone prace nad uruchomieniem i prowadzeniem mieszkania chronionego dla usamodzielnianych wychowanków. ♦ motywowanie do składania wniosków o przydział mieszkania oraz sporządzanie pism wspierających 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa skuteczności procesu usamodzielnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • PCPR, CUS, NGO • koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej • opiekun usamodzielnienia • pracownik socjalny

<p>Zapewnienie wsparcia finansowego</p>	<p>pomoc na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ kontynuowanie nauki ♦ usamodzielnienie ♦ zagospodarowanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poprawa skuteczności procesu usamodzielnienia 	<ul style="list-style-type: none"> • pracownicy socjalni z zespołu ds. świadczeń
<p>pomoc w znalezieniu zatrudnienia</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe i społeczne ♦ stworzenie i wdrożenie programu profilaktycznego dla wszystkich podopiecznych opuszczających pieczę zastępczą ♦ zapewnienie comiesięcznych konsultacji doradcy zawodowego ♦ nawiązanie współpracy z agencją pracy tymczasowej 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ułatwienie startu wychowanków na rynku pracy ▪ poprawa skuteczności procesu usamodzielnienia 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ zewnętrzne firmy szkoleniowe • pracownicy wyznaczeni do opracowania programu profilaktycznego ♦ agencja pracy ♦ doradca zawodowy
<p>Utworzenie instytucjonalnych form pieczy zastępczej</p>			
<p>Zabezpieczenie miejsc dla dzieci potrzebujących opieki</p>	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Utworzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zwiększenie liczby miejsc w pieczy zastępczej ♦ Zapewnienie miejsca w pieczy dla dzieci z terenu powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Zarząd Powiatu Żyrardowskiego ♦ PCPR ♦ NGO

Źródło: opracowanie własne

5. Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 – 2023

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie wskazuje górnej ani dolnej granicy liczby nowych rodzin zawodowych, jednak określając limit na najbliższe 3 lata, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci, pozbawionych opieki rodziców biologicznych, i dostosować go do potrzeb zapewnienia profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu. Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych dokonano w oparciu o rozeznanie potrzeb i dotychczasowe doświadczenia w odniesieniu do liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a także biorąc pod uwagę brak chętnych kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wskazującym na konieczność określenia limitu tworzenia rodzin zastępczych zawodowych, biorąc pod uwagę intensywne działania promocyjne w pierwszym półroczu 2021 r. - zakłada się, że w latach 2021 – 2023 utworzone zostanie 11 zawodowych rodzin zastępczych, w tym 2 rodziny zawodowe specjalistyczne i 2 rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego. W każdym roku zakłada się również utworzenie jednego rodzinnego domu dziecka, czyli łącznie 3 do końca roku 2023. Pozwoli to na uzyskanie znacznej poprawy wydolności systemu pieczy zastępczej w powiecie żyrdowskim.

Tabela 9 Limit rodzin zawodowych na lata 2021-2023

rok		stan na koniec roku 2020	2021	2022	2023
typ rodziny					
rodziny zastępcze zawodowe	nowopowstałe rodziny	0	5	1	1
	łącznie liczba w danym roku		5	6	7
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	nowopowstałe rodziny	0	0	1	1
	łącznie liczba w danym roku		0	1	2
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia	nowopowstałe rodziny	0	1	0	1
	łącznie liczba w danym roku		1	1	2
Rodzinnie Domy Dziecka	nowopowstałe rodziny	6	1	1	1
	łącznie liczba w danym roku		7	8	9

Źródło: opracowanie własne

Należy podkreślić, iż Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie podejmuje działania mające na celu pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych – promuje ideę rodzicielstwa zastępczego, prowadzi kampanię społeczną Azymut Rodzina, organizuje szkolenia dla kandydatów i zachęca mieszkańców powiatu do podjęcia takiej aktywności.

Zaznaczyć jednak trzeba, iż rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej jest zbyt wolny w stosunku do potrzeb. Występuje niedobór rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych. Brakuje osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodzin zastępczych. Szczególnie dotkliwy jest brak rodziny zastępczej pełniącej funkcje pogotowia rodzinnego.

W sytuacji braku chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej bądź niespełnianiu wymogów ustawowych – rodziny zastępcze nie powstaną.

6. Partnerzy

- Starostwo Powiatowe w Żyrardowie,
- Urząd Wojewódzki w Warszawie
- Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie,
- Ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu żyrardowskiego,
- Sądy Rodzinne,
- Kuratorzy społeczni i zawodowi,
- Ośrodki adopcyjne,
- Placówki oświatowe,
- Instytucje kultury, placówki sportu i turystyki,
- Organizacje pozarządowe,
- Poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- Parafie i instytucje kościelne,
- Sponsorzy,
- Lokalne media.

7. Finansowanie

Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim finansowany będzie ze:

1. Środków finansowych z budżetu państwa
2. Środków finansowych samorządu powiatowego
3. Środków finansowych pozyskanych z funduszy unijnych
4. Dotacji celowych z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu pieczy zastępczej
5. Środków finansowych z budżetów organizacji pozarządowych

8. Monitoring i ewaluacja

Realizatorem programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie. Program będzie realizowany od 01 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r., na terenie powiatu żyrardowskiego. Działania podejmowane będą synchronicznie w formie ciągłej. Plan działań może ulegać modyfikacjom i ewentualnym zmianom w zależności od czasu trwania ich realizacji oraz w zależności od uzyskiwanych efektów podejmowanych działań, a także w zależności od pojawiających się nowych trudności lub nowych potrzeb. Monitoring programu służyć będzie pomiarowi postępu i stopnia realizacji zaplanowanych działań. W trakcie trwania Programu, przeprowadzone zostaną badania ewaluacyjne: on-going (po zakończeniu kampanii Azymut rodzina), mid-term (w II połowie 2022 r.) oraz ex-post (w 2023 r.). Oceną stopnia realizacji podjętych działań będzie ocena stopnia osiągnięcia założonych celów. Nadzór nad realizacją całości zadań założonych w programie będzie należał do organizatora odpowiedzialnego za wdrażanie Programu.

Sprawozdania z realizacji, zaplanowanych w Programie, zadań będą stanowić integralną część sprawozdań z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żyrardowie, przedkładanych corocznie Zarządowi Powiatu wraz z zestawieniem potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

Spis tabel

Tabela 1 Przyczyny przyznania pomocy społecznej w powiecie żyrardowskim w 2019 r.	9
Tabela 2 Liczba asystentów rodziny i wspieranych rodzin w poszczególnych gminach w latach 2018-2020 ____	14
Tabela 3 Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020 ____	17
Tabela 4 Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020 _____	18
Tabela 5 Liczba dzieci umieszczonych rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018-2020 _____	20
Tabela 6 Liczba dzieci opuszczających rodziny zastępcze z różnych powodów w latach 2018-2020 _____	20
Tabela 7 Liczba osób usamodzielniających się korzystających z różnych form pomocy w latach 2018-2020 ____	22
Tabela 8 Działania Programu i sposoby ich realizacji _____	23
Tabela 9 Limit rodzin zawodowych na lata 2021-2023 _____	38

Spis wykresów

Wykres 1 Rozkład procentowy ludności według gmin	7
Wykres 2 Liczba ludności w powiecie żyrardowskim w latach 2017-2019 w poszczególnych gminach	8
Wykres 3 Rozkład procentowy wg struktury wiekowej mieszkańców w poszczególnych gminach	9
Wykres 4 Rozkład procentowy przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną w powiecie żyrardowskim w 2019 r..	10
Wykres 5 Bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu żyrardowskiego w latach 2016-2020.....	11
Wykres 6 Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żyrardowskim w latach 2016-2020.....	11
Wykres 7 Przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim latach 2018-2020.....	12
Wykres 8 Liczba poszczególnych typów rodzin zastępczych w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020	17
Wykres 9 Liczba dzieci w pieczy zastępczej w powiecie żyrardowskim w latach 2018-2020.....	19
Wykres 10 Dzieci z poszczególnych gmin w pieczy zastępczej w latach 2018-2020	19

Spis rysunków

Rysunek 1 System pomocy dziecku i rodzinie.....	3
Rysunek 2 System pieczy zastępczej.....	16

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Żyrardowie
A. Karwat
Agnieszka Karwat